

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Miklóssy István*

Cím: *A páduai zsidók „Budai-Purim”-ja*

Forrás: *A Nép*

Bp.
(Hely)

1921. 8. 7.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

303.31

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

A páduai zsidók „Budai-Purim”-ja

Irta: Miklóssy István

A Purim zsidó örömnep annak emlékére, hogy Eszter királyné és Mardokháj ügyeskedése folytán meggyorsult Ahasverus perzsa király tanácsadójának, Hámánnak az a terve, hogy a zsidóság a perzsa birodalom területén kiirtassék. Ezt a zsidó nemzeti örömnepet a zsidóság nemzeti együvértartozandósága jeléül az egész világon évenként megüli. A Purim tulajdonképpen fékevesztett tobzódást, örömmámort, evést-ivást, zsidó heje-huját jelent. Az általánosságban mindenütt megtartott Purimon felül, egyes zsidó családok, avagy zsidó hitközségek is ülnek valamely szerencsétlenségből való megmenekülésük emlékére Purimnak nevezett örömnepet. A páduai zsidók például 1684 óta évenként augusztus 20-án ülik meg saját külön Purimjukat „Budai-Purim” néven. Ilyenkor farsangi menetek, bohóckodó zsidó tömegek verik fel Pádua utcáit, mignem az eszem-iszom következik a páduai zsidó családok körében.

Cantarini Kóhen Izsák Chájim talmu tudós, mint szemtanu írja meg a páduai „Budai-Purim” történetét, 1685-ben Amsterdamban kiadott könyvében. Itt mondja el azt a nagy veszedelmet, amely a páduai zsidókat Budának 1684-iki ostroma idején fenyegette. Az történt — mondja a feljegyzés — hogy Lipót császár fővezére, a lotharingiai herceg „Buda magas várát” körül táborozta, mit számos futár hírül hozott Olaszországba, így Pádúába is. «Ekkor», mondja a szerző, «Buda nevéhez sok hazugságot fűztek». «Elhíresztelték» például, hogy a budai zsidók

az ostrom alkalmával a keresztény ostromló csapatok ellen harcoltak a törökök oldalán. Majd levelek érkeztek Pádúába, mondja a szerző, amelyek hirül adták, hogy a keresztény hadifoglyokat a budai zsidók kegyetlenül lemészárolták. Hogy-hogy nem, augusztus 20-án pedig Pádúában az a téves hir terjedt el, hogy Buda vára elesett. Nosza hát, mondták a leírás szerint a páduai keresztények: «Ez az a nap, amelyet várva vártunk... Essünk most nekik a zsidóknak, támadjuk meg Jákob házát, mely telve van kincsekkel s drágaságokkal!» A féktelen tömeg Ellül hó 10-én, vagyis augusztus hó 20-án a gheztót csakugyan megrohanta, döngette kapuit, lödözte házait és gyújtogatott. A páduai keresztény tömegek már-már nekiestek a zsidóknak, amikor új hírnök jött azzal a sajnálatos hirrel, hogy Buda vára még nem esett el... A bösz tömeg a hirre megtorpant és elállt a zsidók megboszulásától. Új hírnökök azzal jöttek, hogy Buda eleste «meg is történt volna, ha az átkozott zsidók, a kereszténygyűlölők, kincseik által fel nem bátorítják a janicsárok szívét» és a vár földadásában meg nem ingatják őket. Pádúában szélteben beszélték. Mindenesetre érdekes, hogy 1684-mondja a leírás, hogy: «A lotharingiai herceg, a császár fővezére, a budai zsidóknak megüzente, hogy ha gonoszottani zsidók ellen és nem a budaiak, tetteikkel tüstént el nem hagynak az akkori budai gettó népe ellen; akkor az ura hatalma alatt élő zsidó mind megöletnek». Híre jött még Pádúába annak is, hogy Budán «törökök aknát vájtak, amelyre a császáriak rábukkantak, ott 80 zsidót

találtak a munkánál, kiket kardérett hánytak és darabokra felapiritottak». Ezekre a hírekre a páduai keresztény tömegek újra feldühödtek, de a páduai kapucinus barátok főnöke révén a tömeg megtudta, hogy «a budai zsidók makacs ellenállásáról» «terjesztett» hírek hamisak, mire «megszűnt a fenyegető veszedelem s Izrael gyermekeinek végtére nyugalmuk lett a Buda alól kiindult e vihar után».

Kohn Sámuel dr., aki «Héber kutatóforrások» című könyvében tárgyalja Cantarini műve alapján a páduai zsidók esetét, mindehhez hozzáteszi, hogy a páduai hitközség elhatározta, hogy augusztus 20-át, amely napon az 1684-iki évben a végveszélyből szerencsésen megmenekült, «örök időkre örömnepként meg fogja ülni», amint-hogy a páduai zsidók «Budai-Purim» néven ezt a napot tényleg manap is megülik.

Ma is ünnep van hát a páduai zsidók körében, ma is tombolnak és hejehujáznak, akár csak a pestiek a bárókban és kabarékban... Van is reáljuk, a páduai zsidóknak, de a pestieknek is. Amazok, purimos jókedvükben 1684 augusztus 20-ra gondolnak, emezek pedig 1919 augusztus legelső napjaira..., miközben a nagy zsidóörömben libeg a kaftán s lobog a páduai zsidó... »

Mindenesetre érdekes, hogy 1684-mondja a leírás, hogy: «A lotharingiai herceg, a császár fővezére, a budai zsidóknak megüzente, hogy ha gonoszottani zsidók ellen és nem a budaiak, tetteikkel tüstént el nem hagynak az akkori budai gettó népe ellen; akkor az ura hatalma alatt élő zsidó mind megöletnek». Híre jött még Pádúába annak is, hogy Budán «törökök aknát vájtak, amelyre a császáriak rábukkantak, ott 80 zsidót

Most még csak egy kis helyreigazítást óhajtunk megtenni a történelmi igazság kedvéért. Kohn Sámuel, forrásával, Cantarinivel együtt azon erőlködik, hogy budai zsidóknak a keresztény felmentő csapatokkal szemben tanusított magatartását szépítgesse, mentegesse. Az 1684-iki budai események kapcsán *alaptalan híresztelésekről* beszél mindkét zsidó író, amelyeknek azonban a szegény páduai zsidók majd megitták a levét... Az a kérdés tehát, hogy a budai zsidók csakugyan gyűlölt ellenségnek tekintették-e a keresztény felmentő csapatokat, avagy nem? Avagy, a kérdés az, hogy a páduai keresztények 1684-ben méltán háborodtak-e fel a budai zsidók galád viselkedésén?

1686-ban történt, hogy Schulhof Izsák, «Budának rohammal való meggyújtása alkalmából» két gyászdalt írt. Elmondja, hogy Budának «1686-ban történt bevételének szemtanuja volt. Ez az esemény kétszeresen sújtotta őt»: Izsák barátunk Buda bevételéről, mint «szomorú eseményről» ír. Gyászdalának egyik versszaka így szól: «Minden népek guny tárgyává váltam; egész szótlanul ültem a sötétségben, midőn gonoszok állottak fel ellenem, magva-

rok...». A felmentő csapat harcosairól, a gyászdaloló, mint kegyetlen ellenségről beszél, majd pedig imígyen fohászodik Buda bevétele után: «Az Isten könyörüljön rajtunk, s küldjön megváltót, hogy bennünket gyorsan váltson meg, még a mi napjainkban!» Ugyancsak teljesen hasonló szellemben ír egy másik zsidó író is, Jehndah, Efrájim há-Kóhen, budai rabbinak fia, 1687-ben. Egészen nyilvánvaló hát,